

گفت‌وگو با بانوی سفالگر محله وکیل آباد که

جادوی آب و

گل‌دفتر

۵۴

رضاریاحی
حسین بردارن فر

هنر سفالگری در واقع یکی از دستی به شمار می‌رود چرا که روزگاری نمادی از فرهنگ و رونق محدثه اصلانی‌نسب، متولد سال سفالگر و سرامیک‌کار ساکن محله و تخیلات هنرمندانه خود را در سرامیک به منصف ظهور رسانده و خاک رس نقوش زیبایی را آن بانوی کارآفرین همچنین کارگا

سفالگری یکی از هنرهای ماندگار انسان‌هاست که از دوره‌های باستان تا به امروز باقی است. به‌درستی معلوم نیست که چه کسی برای اولین بار توانست از گل خام، وسیله یا ظرفی را بسازد، اما به گواه تاریخ، سفالگری دیرینه‌ترین هنر دست بشر اولیه است. به عبارت صحیح‌تر ساختن ظروف سفال متعلق به زمانی است که انسان زندگی در دشت‌ها را آغاز و روستاها و البته سبک زندگی یکجانشینی را ابداع کرد.

اصلائی‌نسب در ادامه مراحل ساخت ظروف سفالی می‌گوید: پخت اولیه اشیای بدون لعاب را که در دمای کمتر از ۹۰۰ درجه انجام می‌شود، «بیسکویت شدن» می‌گویند. ظروف سفالین پس از پخته شدن معمولاً با لعابی از جنس پودر اکسید فلزات رنگ آمیزی و دوباره پخته می‌شوند. لعاب روی سفال پوششی است که سفالگران پس از سفالگری و ساخت ظروف سفالی و شکل‌دهی به گل رس، روی ظروف اعمال می‌کنند. بعد از این مرحله، ظروف لعاب خورده و طراحی شده، دوباره داخل کوره قرار می‌گیرند تا حساسی پخته شوند. بعد از طی شدن زمان پخت که ممکن است از چند ساعت تا یک شبانه‌روز طول بکشد، در کوره باز شده و ظروف و وسایل آماده بیرون آورده می‌شود. سفال‌های

مصرفی مورد استفاده در هنر صنعت سفال و سرامیک بیشتر شامل «سیلیس»، «فلدسپات» و «کائولن» یا همان «خاک چینی» است که بیشتر در ساخت لعاب‌ها، سرامیک‌های صنعتی و ظروف چینی استفاده می‌شود. ما این مواد خام را بعد از خریداری با توجه به فرمول‌های ترکیبی که وجود دارد با همدیگر مخلوط می‌کنیم. بعد از مخلوط کردن و به دست آمدن مایعی دوغ‌آب مانند، این ماده را در داخل کوره ریخته‌گری قرار می‌دهیم تا در دمای ۸۰۰ تا ۹۸۰ درجه سانتی‌گراد پخته شود، اشیای سفالین بدون لعاب معمولاً در دمای ۸۵۰ سانتی‌گراد و تقریباً به مدت ۴ تا ۶ ساعت پخته می‌شوند که این حرارت و مدت آن متغیر بوده و بستگی به نوع مواد اولیه، ابعاد کوره و ضخامت بدنه‌های مورد نظر دارد.

به فکر راه‌اندازی کارگاه سفالگری افتادم، اما برای این کار احتیاج به ۷۰ میلیون تومان پول داشتم، خلاصه با کلی مصیبت و دردسر و یافتن ضامن، چک و سفته و موارد این چنینی، یک وام اشتغال‌زایی ۶۰ میلیون تومانی از اداره کار و امور اجتماعی دریافت کرده و کارگاه سفالگری خود را راه‌اندازی کردم. وی با بیان اینکه بخشی از مبلغ وام را برای خرید تجهیزات کارگاه سفالگری هزینه کرده‌ام، ادامه می‌دهد: ابزار کار سفالگری را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد، وسایل و تجهیزات آماده‌سازی مواد اولیه (سنگ‌شکن، آسیاب، همزن، آهن‌ربا، الک، پالایه فشاری، ورز دهنده‌ها)، وسایل، ابزار و تجهیزات مورد نیاز شکل‌دهی بدنه و تولید محصول (چرخ سفالگری، ماشین ریخته‌گری، دستگاه پرس، ابزار تراش دهنده، ابزار برداشت‌کننده، ابزار شکل‌دهنده) و وسایل و تجهیزات مورد لزوم برای پخت فرآورده‌های سفالی و سرامیکی (خشک‌کن و کوره کار) همه آن اقلامی است که شما برای راه‌اندازی کارگاه سفالگری به آن احتیاج دارید.

● کارآفرین نمونه سال ۹۸

هنرمند محله وکیل آباد می‌گوید: بعد از خرید تجهیزات کارگاه، با مابقی پولی که برای من مانده بود، کارگاه کوچکی در محله وکیل آباد اجاره کردم و اکنون بیش از یک سال و نیم است که در این کارگاه به ساخت مصنوعات سفالی و البته آموزش علاقه‌مندان به رشته سفالگری مشغول هستم. در هفته‌ها و روزهای اول شروع کار چون هنوز جان‌نفته بودیم، کارگاه رونق خاصی نداشت، اما به تدریج و با افزایش همکاری با نگارخانه‌ها و بازارچه‌های فروش، تقاضا برای خرید ظروف و وسایل سفالی و سرامیکی افزایش پیدا کرد تا جایی که مادر نوروز ۹۸ سفارش بیش از هزار سفره هفت‌سین را در یافت کردیم که رقمی شگفت‌آور برای من بود. البته این رویه موفقیت‌آمیز در نوروز سال ۹۹ و با توجه به شیوع بیماری کرونا متوقف شد اما باز هم سفارش برای کار همیشه بوده و خواهد بود.

اصلائی‌نسب ادامه می‌دهد: بعد از چند ماه که فروش ظروف سفالی افزایش بیشتری داشت، برای جواب‌گویی بهتر به مشتریان، هستت نفر از بانوان علاقه‌مند محله به کارکنان کارگاه ما افزوده شدند، البته آن‌ها قبل از اینکه کار خود را شروع کنند یک دوره آموزش یک ماهه را پشت سر گذاشته و بعد به عنوان همکار در کارگاه سفالگری مشغول به فعالیت شدند. همچنین تعدادی از بانوان هم به‌طور غیر مستقیم و کار در منزل با ما همکاری دارند، این بانوان اغلب وظیفه طراحی و نقاشی روی ظروف را بر عهده دارند. خدا را شکر سال ۱۳۹۸ سال درخشانی برای زندگی حرفه‌ای من بود و با افتخار، از سوسوی سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان خراسان رضوی به عنوان کارآفرین نمونه مشهود معرفی شدم.

● روش ساخت ظروف سفالی

بانوی موفق محله وکیل آباد با بیان اینکه در کارگاه خود در کنار ساخت ظروف سرامیک و سفال‌هایی با طرح‌های سنتی، از طرح‌های صنعتی و جدید نیز بهره‌برده است، می‌افزاید: مواد خام

● هنر، جلوه‌گاه احساسات انسانی

محدثه اصلانی‌نسب در ابتدا به ذات هنری انسان‌ها اشاره کرده و می‌گوید: خداوندی که زیباست و زیبایی را دوست دارد ذوق هنری را در ذات و آفرینش هر مخلوقی قرار داده است، انسان تنها باید این استعداد را بشناسد و آن را پرورش و شکوفا کند. از نظر من انسان‌ها به دو دسته تقسیم می‌شوند، گروه اول که از قضا اکثریت جامعه را نیز شامل می‌شوند، انسان‌هایی هستند که ذوق هنری دارند، اما نتوانسته‌اند آن را به‌طور و بروز برسانند. این‌ها همان افراد عادی جامعه هستند که احتمال دارد هنرشناسان خوبی نیز باشند، اما هنرمند نیستند. گروه دوم، آدم‌هایی با احساسات هنری قوی‌تر هستند، آن‌ها این ذوق و احساسات هنری خود را شناخته، تقویت و آشکار کرده‌اند و ما آن‌ها را در جامعه به عنوان هنرمند نقاش، سفالگر، پیکرتراش، موسیقی‌دان و... می‌شناسیم. اصلائی‌نسب در ادامه می‌گوید: من نیز در کودکی هر زمان که گل و خمیر بازی به دستم می‌رسید، با دقت و ذوق این گل‌رابه‌اشیا و اجسام زیباتری تبدیل می‌کردم. دوست و هم‌بازی کودکی من، دختر خاله‌ام بود. البته او به نقاشی بسیار علاقه داشت. هر وقت که با هم بودیم او نقاشی می‌کشید و من گل‌بازی و خمیر بازی، این تفریح کودکانه ما بود. در سال‌های بعد به دلیل همین علاقه به هنر سفال و مجسمه‌سازی با کمک یکی از دوستان، برای اولین بار به‌طور حرفه‌ای در کلاس‌های سفالگری که در مجتمع امام رضا (ع) واقع در پارک ملت برگزار می‌شد، شرکت کردم و در مدت ۳ ماه آموزش سفالگری، کار با چرخ سفالگری و طراحی نقش بر جسته را آموختم، بعد از گذراندن این دوره آموزشی به‌طور حرفه‌ای با هنر سفالگری آشنا شدم و توانستم آثاری سفالین را تولید کنم.

● تحصیل در رشته سفال و سرامیک

بانوی کارآفرین محل وکیل آباد می‌افزاید: با توجه به روحیات، علاقه و ذوق هنری‌ای که از کودکی در من نهادینه شده بود، شاخه هنر را برای ادامه تحصیل برگزیدم و در مقطع کاردانی رشته هنرهای تجسمی (سفالگری و سرامیک) دانشگاه‌شاندیز پذیرفته شدم.

وی با بیان اینکه در طول این دو سال بارش‌ها، مباحث و تاریخ سفالگری و سرامیک به‌طور علمی و تخصصی آشنا شده‌ام، می‌افزاید: کار عملی با سرامیک و گل‌رس به من این مجال را داد که بتوانم ایده‌ها و طرح‌های نوآورانه و خلاق خود را در قالب ساخته‌های سفالی و سرامیکی ارائه بدهم، البته در یافت مدرک کاردانی رشته هنرهای تجسمی برای من کافی نبود، به همین سبب بعد از اتمام تحصیلات در مقطع کاردانی، بلافاصله در کنکور مقطع کارشناسی رشته هنر شرکت کردم و در رشته گرافیک شهری دانشگاه جامع علمی و کاربردی پذیرفته شدم.

● وام خوداشتغالی و راه‌اندازی کارگاه

محدثه اصلانی‌نسب در ادامه به راه‌اندازی کارگاه سفالگری اشاره کرده و می‌گوید: بعد از پایان تحصیلات دانشگاهی، مدت یک سال و نیم را در کارگاه سفالگری مشغول به کار و البته کارآموزی بودم، بعد از اینکه احساس کردم در کار خود خیره و ماهر شده‌ام،

